

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1919 kl. 2 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion angående skrivelse till Konungen med begäran om åläggande för den nya försvarskommissionen, att överväga lämpligheten av ett moderniserat indelningsverk.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 5, har herr Pålsson hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att den nya försvarskommissionen ålägges att vid utarbetandet av en ny härordning även överväga, om ett moderniserat indelningsverk vore lämpligt för vårt land.

Motionen.

I avseende på motiveringen till denna hemställan får utskottet ha visa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från chefen för generalstaben, vilket yttrande såsom bilaga är fogat vid utskottets utlåtande.

Utlåtande.

Vid tillsättandet den 18 december 1918 av den kommission, som skulle ha till uppgift att utreda frågan om begränsning av de militära utgifterna och därmed sammanhängande ärenden, anförde h. exc. statsministern, att det vore regeringens avsikt att taga försvarsfrågan i hela dess omfattning under övervägande och söka utreda, huru landets försvarsväsen numera lämpligast bör ordnas med hänsyn till de erfarenheter och

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 12 saml. 2 avd. 1 häft. (Nr 1.) 1

de stora förändringar i Sveriges politiska läge, som världskriget medfört; men skulle det definitiva igångsättandet av en sådan genomgripande försvarsrevision ännu någon tid anstå, intill dess att dess allmänna förutsättningar i den nya europeiska statsordningen klarnat.

Utan att ingå på frågan, huruvida införandet av ett moderniserat indelningsverk helt eller delvis skulle vara lämpligt eller tillrådligt för vårt lands försvar, vågar dock utskottet hålla före, att Kungl. Maj:t vid uppgörandet av riktlinjer för den tillämnade utredningen icke skall underlåta att, om så synes lämpligt, taga hänsyn även till de synpunkter, som i den nu föreliggande motionen framhållas. Att riksdagen på frågans nuvarande ståndpunkt skulle giva några bestämda direktiv och sålunda i en viss detalj föregripa den tillämnade utredningen anser sig utskottet icke böra tillråda.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke må till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1919.

På utskottets vägnar:

OSCAR NYLANDER.

Närvarande: hrr Nylander, Alkman, Jespersion, Welander, Tengvall, Öhngren och Windahl.

Bilaga.

Yttrande av Chefen för Generalstaben.

Till Konungen.

Alltsedan indelningsverkets skapande har det aldrig ensamt ansetts kunna bilda en tillräcklig försvarskraft. Det kompletterades till en början genom värvade trupper, senare genom tre- och femmänningsregementen och genom vargering, samt slutligen genom den allmänna värnpliktens utveckling. Men även såsom del av en härordning måste det till sist, efter vissa försök till modernisering, uppgivas. Att numera bygga en härordning uteslutande på ett moderniserat indelningsverk anser jag därför icke möjligt.

Gångna tiders erfarenhet talar även mot lämpligheten — ur militär synpunkt — av att återinföra ett indelningsverk såsom rekryteringsgrund, jämte andra, för armén och marinen.

Anses åter upprättandet av ett indelningsverk önskvärt ur synpunkten av tryggheten av allmän ordning, torde en utredning härom erfordras av såväl militära fackmän som på de juridiska och administrativa områdena sakkunnige män, vilka härvid även borde klarlägga den civila ordningsmaktens och truppers olika uppgifter vid ordningens upprätthållande, och avgiva förslag till de lagar och institutioner m. m., varigenom båda bleve lämpligt organiserade för dessa sina särskilda uppgifter. Därjämte borde möjligen för jämförelsens skull utrönas, huruvida icke truppers — även de icke indeltas — användning vid ordningens upprätthållande kunde inskränkas och lämpligare ordnas samt åtgärder vidtagas för att de bleve mera skickade för en sådan särskild uppgift.

I motionen hemställes: »Att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att den nya försvarskommissionen* åläggas att vid utarbetandet av en ny härordning* även överväga om ett moderniserat indelningsverk vore lämpligt för vårt land.»

Om med »nya försvarskommissionen» avsetts den av Kungl. Maj:t den 18 sistlidna december förordnade kommissionen för att »bereda de frågor om begränsning av de militära utgifterna och därmed sammanhängande ärenden, som av vederbörande departementschefer till dem hänvisas», så kan därvid erinras, att denna kommission mig veterligt icke erhållit uppdrag att utarbeta förslag till ny härordning. Avses åter en »ny försvarskommission», som möjligen kan komma att tillsättas för den av h. exc. statsministern i det offentliggjorda statsrådsprotokollet av samma dag i utsikt ställda revisionen av vårt försvarsväsende, så kan därvid erinras, att i sagda protokoll ej angivits sättet eller organen för detta arbetes utförande. Jag kan alltså icke uttala mig om av vilka organ den i motionen åsyftade utredningen lämpligen bör verkställas.

Därest utskottet anser en riksdagsskrivelse i motionens syfte böra avgivas, synes mig därför ärendets vidare behandling underlättas genom att sättet för utredningen överlämnas åt Kungl. Maj:ts bestämmande.

Stockholm den 19 februari 1919.

Underdånigst

K. G. Bildt,

Chef för Generalstaben.

G. Bergengren.

* Kursiveringen förekommer ej i motionen.